

Принцип професійної спрямованості викладання загальноосвітніх предметів у ПТНЗ

*Виступ методиста Короп Т.С. на
засіданні НМР*

Визначення поняття “професійна спрямованість”

- форма розширення міжпредметних зв'язків до зв'язків з предметами професійно-технічного циклу.
- засвоєння учнями знань, умінь і навичок міжциклового характеру, формування якостей особистості майбутнього робітника.
- збереження викладання основ наук у обсязі навчальних програм, але з акцентом на можливість застосування отриманих знань при вивченні конкретної професії.

Визначення поняття “професійна спрямованість”

На підставі проаналізованих тверджень пропоную розглядати професійну спрямованість вивчення загальноосвітніх предметів як

таку організацію навчання, яка забезпечує осягнення базових теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних майбутньому фахівцю для ефективного засвоєння дисциплін професійної підготовки (предметів спеціалізації), формування професійного мислення, професійної самосвідомості та професійної культури.

Професійне спрямування: міфи і реальність

- Міф №1:** Актуальність принципу. Ще у 1991 р. в Концепції розвитку професійної освіти України магістральним напрямом наукового пошуку було визначено забезпечення взаємозв'язку загальноосвітньої і професійної підготовки. Сьогодні на всіх рівнях теж проголошується, що “використання педагогічних засобів (змісту, форм, методів навчання), які забезпечують засвоєння учнями знань, вмінь та навичок, повинні сприяти розвитку цілісного за характером уявлення даної професії, формуванню професійних якостей особистості”.
- Реальність:** Незважаючи на цікаві дослідження науковців (О.С. Дубинчук, М.І.Махмутов, А.А.Пінський, О.С.Тюнников), в Україні за роки незалежності на державному рівні не розроблено жодного підручника або посібника з урахуванням принципу професійного спрямування. З прикрістю можна констатувати недостатню наукову обґрунтованість як самих засобів, так і методики їх застосування в навчальному процесі.

Професійне спрямування: міфи і реальність

Міф №2: Дотримання принципу – обов'язок викладачів загальноосвітніх предметів.

Реальність:

- Викладачі не мають загальнотехнічних знань, пов'язаних з професією. За результатами анкетування 95% вчителів на питання: "Чи достатньо у Вас знань, щоб здійснювати професійне спрямування?" дали негативну відповідь.
- Визначення поняття "професійної спрямованості" передбачає, що процес повинен бути двостороннім й виглядати як рух викладачів з/о та спеціальних дисциплін назустріч один одному.

Професійне спрямування: міфи і реальність

Міф №3: Професійне спрямування стосується переважно дисциплін природничо-математичного циклу.

Реальність: Дійсно, особливості взаємозв'язку змісту загальноосвітньої і професійної підготовки найкраще простежується на прикладі природничо-математичних дисциплін. Але й гуманітарні предмети є одним з важливих засобів залучення учнів до технічної мови, розвитку пізнавального аспекту професійного спрямування. Як носії духовних, моральних, етичних цінностей вони відіграють вирішальну роль у формуванні в учнів почуття відповідальності перед своїм майбутнім. Анкетування учнів ПТНЗ області виявило, що частіше всього професійне спрямування здійснюють викладачі фізики, математики, української мови.

Професійне спрямування: міфи і реальність

Міф №4: Проблемою опікуються всі учасники навчально-виховного процесу.

Реальність: У ПТНЗ області відсутні основні складові цієї роботи, а саме:

- У 90% планів методичної роботи на рік не передбачено розгляд питань, пов'язаних з професійним спрямуванням.
- Викладачі з/о дисциплін не проходять стажування на виробництві.
- Практично не проводяться спільні міжциклові засідання методичних комісій.
- У більшості бібліотек ПТНЗ не створені каталоги видань на допомогу викладачам загальноосвітніх предметів.
- Взаємовідвідування уроків (у 87%) здійснюється між викладачами або загальноосвітніх, або спеціальних предметів.

Професійне спрямування: міфи і реальність

Міф №5: Переважній більшості учнів байдуже, чи пов'язується викладання з/о предметів з їх майбутньою професією.

Реальність: Результати анкетування викладачів та учнів виявляють краще ставлення учнівської молоді до отримання професійних знань, які пов'язані з предметами загальноосвітнього циклу. Відмічається підвищення мотивації до навчання на прикладні професійної компоненти матеріалу.

Чи існує позитивна перспектива?

У практиці викладання загальноосвітніх предметів в професійно-технічних навчальних закладах спостерігаються спроби досвідчених викладачів своїми силами наблизити викладання предмета до професійної підготовки учнів:

- **Проводяться інтегровані уроки зі спецпредметів та з/о дисциплін.**
- **Розробляється дидактичний матеріал до уроків (ілюстративний, роздатковий, тестовий).**
- **Готуються міні-збірники задач та збірники диктантів професійного спрямування.**

Що зроблено НМЦ ПТО?

2008 р.	Укладання збірника “100 завдань цікавої хімії” для використання на уроках матеріалознавства та хімії(Л.Гоєнко, ПГЛ)
2009 р.	Укладання збірки “Професійна спрямованість викладання фізики та математики у ПТНЗ”
2010 р.	Вивчення досвіду викладача Л.Гоєнко щодо розробки завдань професійного спрямування.
2011 р.	Секція викладачів фізики. Відкритий інтегрований урок “Деформація твердих тіл” (ГВПАУ, Т.Бондаренко, А.Кузьменко). Укладання “Термінологічного словника з професії “Лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу” та Збірника вправ з української мови для груп кухарів-кондитерів” (О.Тимофієнко, РПАЛ).
2012 р.	Секція викладачів іноземної мови. відкритий урок англійської з профспрямуванням (Л.Риндя, ПАЛ м.Кобеляки).
2013 р.	Укладання посібника “Професійна спрямованість викладання фізики” (С.Деньга. РПАЛ). Секція викладачів іноземної мови. Відкритий інтегрований урок (А.Чепурна, Ю.Кисельов. ВПУ №7). Стаття “Професійна спрямованість викладання з/о предметів” (Т. Короп, Освітній простір).

Що мусимо й можемо зробити у ПТНЗ області, щоб покращити стан справ?

- **Співпраця методистів НМЦ ПТО та методистів ПТНЗ щодо аналізу й уточнення змісту загальноосвітніх предметів, що відповідають спеціальним дисциплінам. Внесення необхідних коректив у робочі навчальні програми.**
- **Налагодження співпраці між викладачами з/о, спеціальних дисциплін та майстрами виробничого навчання з метою якісної реалізації міжпредметних зв'язків (проведення спільних засідань методичних комісій, взаємовідвідування, колективна розробка позакласних заходів професійного спрямування тощо).**
- **Регулярний розгляд стану реалізації принципу професійної спрямованості навчання на засіданнях педагогічних рад, обласних предметних секцій, методичних комісій.**

Пропозиції щодо покращення роботи у цьому напрямку

- **Методистам НМЦ ПТО розробити методичні рекомендації щодо здійснення міжпредметних зв'язків у ПТНЗ області.**
- **Покращити діяльність гуртків технічної творчості, участь у роботі яких сприяє встановленню якісних міжпредметних зв'язків.**
- **Спрямувати роботу бібліотек ПТНЗ на створення бібліографічних списків за темою “Професійне спрямування викладання з/о предметів”.**

Якого результату очікуємо?

Професійну спрямованість слід вважати одним з можливих шляхів удосконалення загальноосвітньої підготовки учнів ПТНЗ. Це пояснюється тим, що у здійсненні викладання з урахуванням професійної спрямованості є передумови для стимулювання і розвитку самостійної пізнавальної діяльності учнів, для свідомого засвоєння ними змісту матеріалу, збудження і підкріплення позитивних мотивів навчання, міцного засвоєння знань.